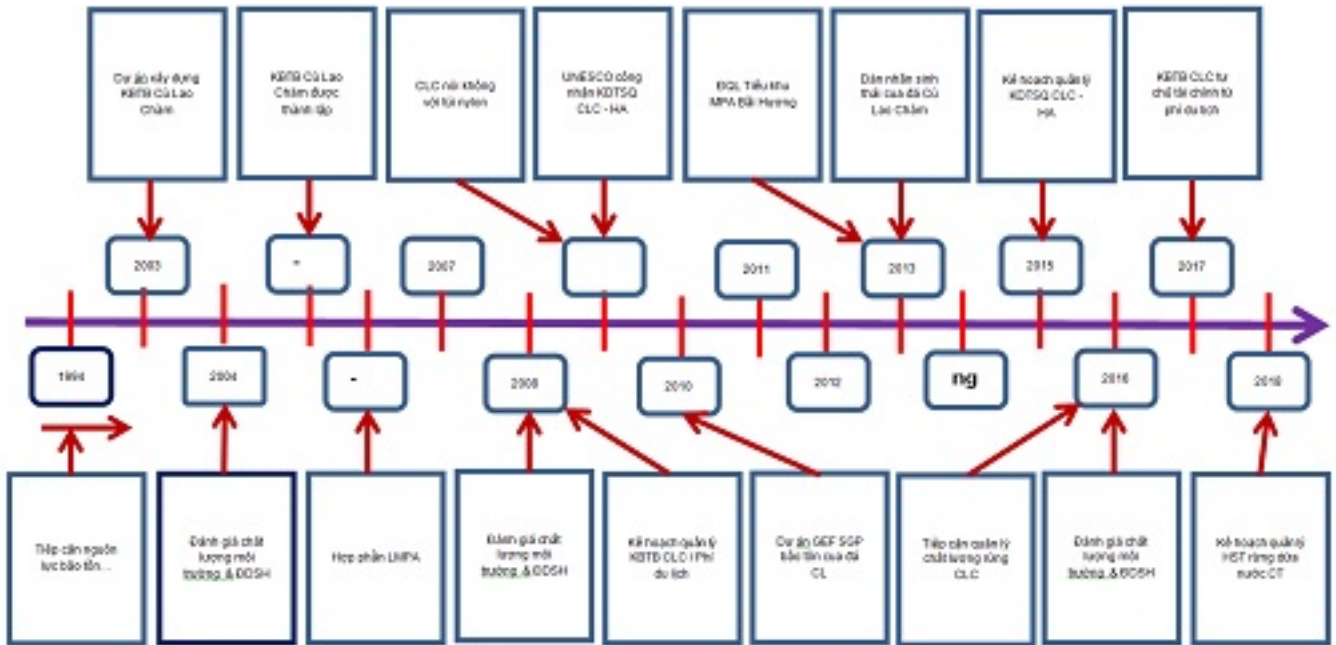

Sự tham gia của công dân vào quá trình bảo vệ môi trường và phát huy các giá trị di sản và phát triển bền vững là vô cùng quan trọng, bởi vì công dân là chủ nhân chính thức của di sản; sự tham gia của công dân vào quá trình này được thực hiện theo nhu cầu khác nhau, tuy nhiên người dân phải được thực hiện vai trò là một chủ thể thực sự. Vì vậy, sự tham gia không chỉ là bắt buộc, hữu ích mà phải có tác động và sinh lợi chính trên những giá trị di sản mình đang bảo vệ, bảo tồn. Nghiên cứu gần đây về sự tham gia của công dân trong Khu Bảo tồn biển Cù Lao Chàm cho thấy người dân phải được tham gia tích cực và thực sự vào bảo tồn và phát huy giá trị di sản và một khi quyên tham gia xây dựng, bảo vệ và phát triển thì sinh lợi của người dân được cải thiện và kinh tế xã hội của địa phương đó phát triển. Năng lực và nhận thức về bảo tồn và phát triển của công dân phải không ngừng nâng cao nhằm đáp ứng nhu cầu cải thiện sinh kế và phát triển kinh tế xã hội địa phương.

Tổng quan

Nghiên cứu chiến lược quốc gia về bảo vệ môi trường và phát triển bền vững và phát triển địa phương, cũng như những khó khăn, trở ngại trong công tác bảo vệ môi trường ở Khu Bảo tồn biển Cù Lao Chàm và Khu Dự trữ Sinh quyển Cù Lao Chàm – Hội An được thực hiện theo các mục tiêu gian bao gồm (1) thực hiện phân vùng bảo tồn biển Cù Lao Chàm 2004-2005; (2) xây dựng kế hoạch quản lý Khu Bảo tồn biển Cù Lao Chàm 2008; (3) xây dựng kế hoạch quản lý Khu Dự trữ Sinh quyển Thủ giới Cù Lao Chàm – Hội An 2015; (4) xây dựng kế hoạch quản lý hệ sinh thái rừng đặc dụng của Công viên Thanh 2017; (5) xây dựng các mô hình công dân tham gia bảo vệ môi trường và cải thiện sinh kế: mô hình xã hội hóa công tác quản lý rác thải sinh hoạt gia đình thành phố Hội An 2010-2013; (6) mô hình công dân bảo tồn và khai thác hợp lý cua đá (*Gecarcoidea lalandii*) Cù Lao Chàm 2010-2015; (7) lồng ghép các tour du lịch học tập bao gồm bảo tồn đa dạng sinh học, quản lý rác thải, bảo tồn cua đá, homestay cho các đội công dân địa phương Lý Sơn, Sa Huỳnh, Quảng Ngãi; (8) xây dựng chương trình giáo dục công dân tham gia bảo tồn di sản và phát triển bền vững tại Đèo Bé, Lý Sơn, Sa Huỳnh, Quảng Ngãi. Phương pháp tiếp cận hệ thống sự tham gia theo phân tích nguồn lực địa phương (ABCD); tiến trình quản lý di sản DPSIR (đánh giá, áp dụng, hiện trạng, tác động, đáp ứng); nguyên tắc SMART (cụ thể, lượng hóa, khả thi, hợp lý, thời gian), SWOT (mặt mạnh, yếu, cơ hội và thách thức) được sử dụng trong quá trình nghiên cứu. Hoạt động bảo tồn di sản được xây dựng và phát triển liên tục theo các nhóm giới pháp giáo dục truyền thông, nghiên cứu, sinh kế, tuấn tra, giám sát, chính sách, và quan hệ quốc tế. Du lịch sinh thái, văn hóa và sự tham gia của công dân được ưu tiên phát triển khu sinh quyển và sự kết nối vùng biển đảo ven bờ, cửa sông đến thực địa.

Hình 1: Quá trình bảo tồn đa dạng sinh học bền vững và ven biển tại Cù Lao Chàm – Hội An và quốc gia tham gia của cộng đồng vào bảo tồn di sản và phát triển bền vững tại địa phương.

Mục tiêu

- (1) Tổng hợp để mô hình thực tiễn quốc gia về tham gia của cộng đồng vào bảo tồn giá trị di sản và phát triển bền vững tại địa phương (thành phần và cấp độ của sự tham gia).
- (2) Chiến lược xây dựng và phát triển sự tham gia của cộng đồng vào bảo tồn và phát huy giá trị di sản và phát triển bền vững.
- (3) Phân tích các khó khăn trong vận động cộng đồng và các giải pháp thích ứng.

Kết quả đạt được

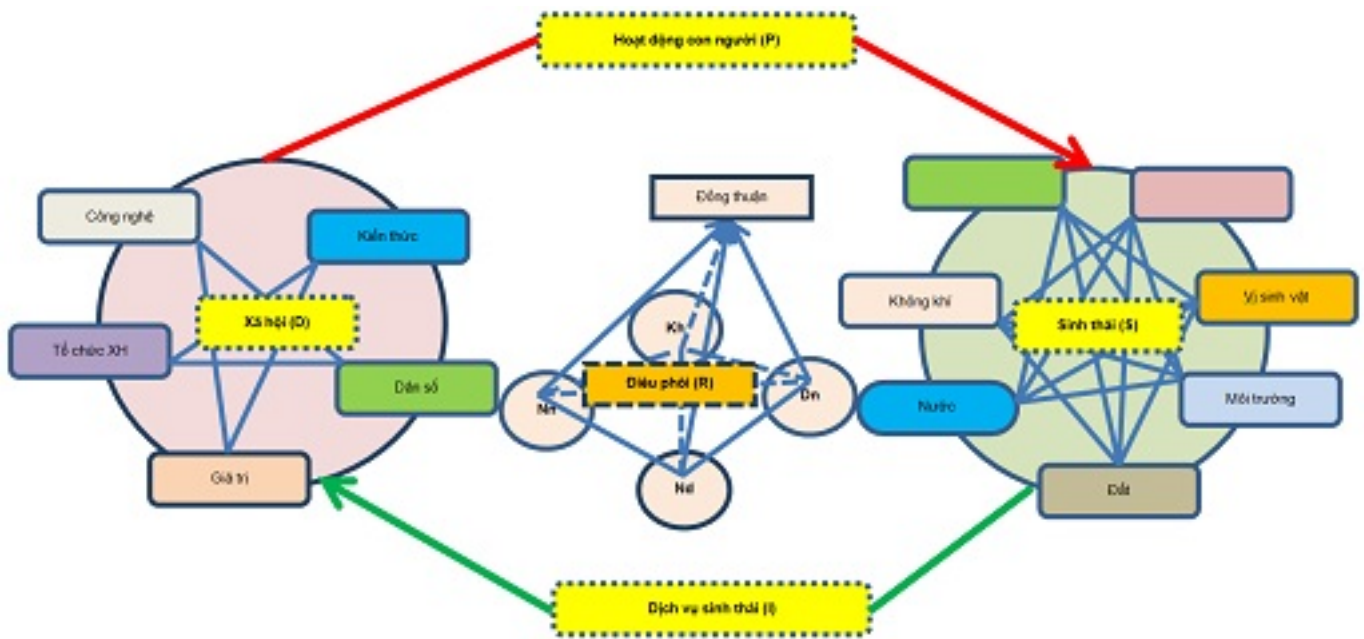
- (1) Quy hoạch phân vùng và quy hoạch quản lý bảo tồn biển Cù Lao Chàm 2005.
- (2) Sự tham gia của cộng đồng và kế hoạch quản lý bảo tồn biển Cù Lao Chàm 2008.
- (3) Sự tham gia của cộng đồng và kế hoạch quản lý sinh quyển Cù Lao Chàm – Hoi An 2015.
- (4) Sự tham gia của cộng đồng và kế hoạch quản lý hệ sinh thái rừng đặc dụng Cù Lao Chàm Thanh 2017.
- (5) Mô hình xã hội hóa công tác quản lý rác thải sinh hoạt gia đình thành phố Hoi An.
- (6) Mô hình cộng đồng bảo tồn và khai thác bền vững của đá (*Gecarcoidea lalandii*) Cù Lao Chàm.
- (7) Mô hình du lịch cộng đồng Cù Lao Chàm – Hoi An với chuỗi tours trình diễn như tour quản lý rác thải sinh hoạt gia đình; tour bảo tồn của đá Cù Lao Chàm; tour đa dạng sinh học Cù Lao Chàm.

Bài học kinh nghiệm

1) Mô hình quản lý di sản và phát triển bền vững được xác định trong đó 4 thành phần của xã hội bao gồm quản lý, khoa học, doanh nghiệp và người dân được kết nối theo mô hình dựa trên cộng đồng để đạt được thu nhập cao nhất (bền vững, hiệu quả, hợp tác, sinh lợi...), (Chu Minh Trinh, 2011/2016).

Cù Lao Chàm và Hoi An sau 15 năm xây dựng hiện nay đã và đang trở thành điểm hấp dẫn

bộ phận gắn kết với cộng đồng sinh kế địa phương và hài hòa với phát triển kinh tế xã hội cho các
 năm; Đồng thời, chính người dân tham gia bộ phận đã và đang có chủ
 động đầu tư giải quyết các vấn đề kinh tế và kinh nghiệm cũng như thành quả của họ cho người
 dân, khách du lịch. Thành tựu của Lào Chàm và Hội An với bộ phận và phát triển du lịch cộng
 đồng như homestay, thuyền thúng, đêm Hội An, quần lý rác thải, nhãn sinh thái của Đá, lá rừng,
 bãi biển, rừng san hô...đều có giải pháp từ người dân. Đồng thời những tranh cãi
 đồng này đều có người dân trao đổi, thảo luận và tìm ra các cách làm phù hợp đã và đang
 chuyển đổi nền kinh tế của du khách. Các phân tích lý thuyết được trình bày trong tài liệu của
 Lào Chàm và Hội An đã khẳng định bộ phận là động lực phát triển, người dân và vai trò của
 người dân địa phương là chủ thể của du lịch cộng đồng tại khu vực. Bên cạnh đó, hoạt
 động doanh nghiệp giải quyết các vấn đề và các giá trị kinh tế từ các nguồn đầu tư của du khách như
 đầu tư của bộ phận và phát triển là 2 mặt của một vấn đề thống nhất với nhau.

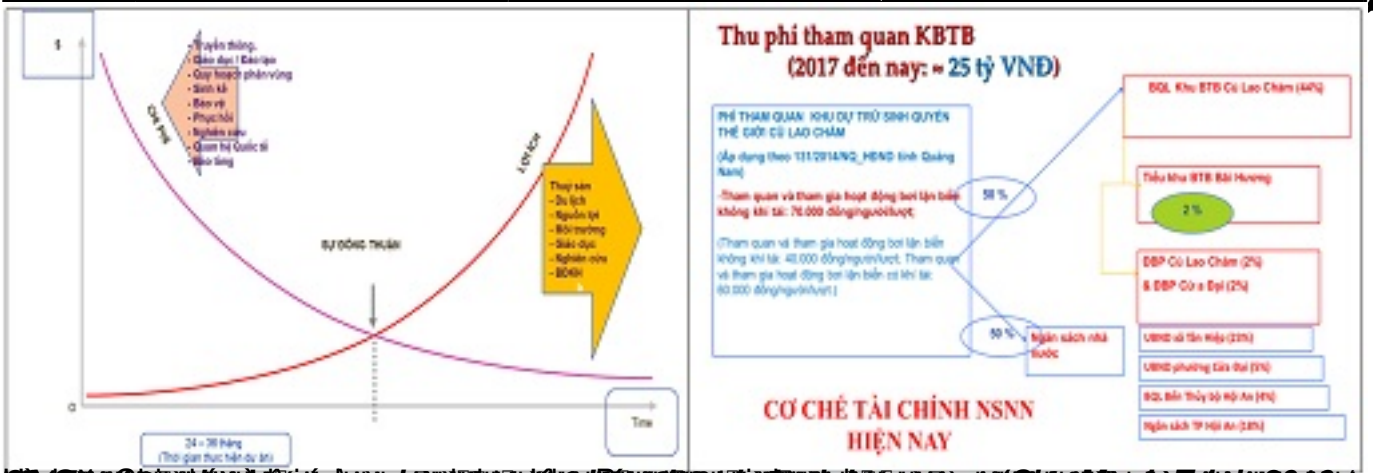
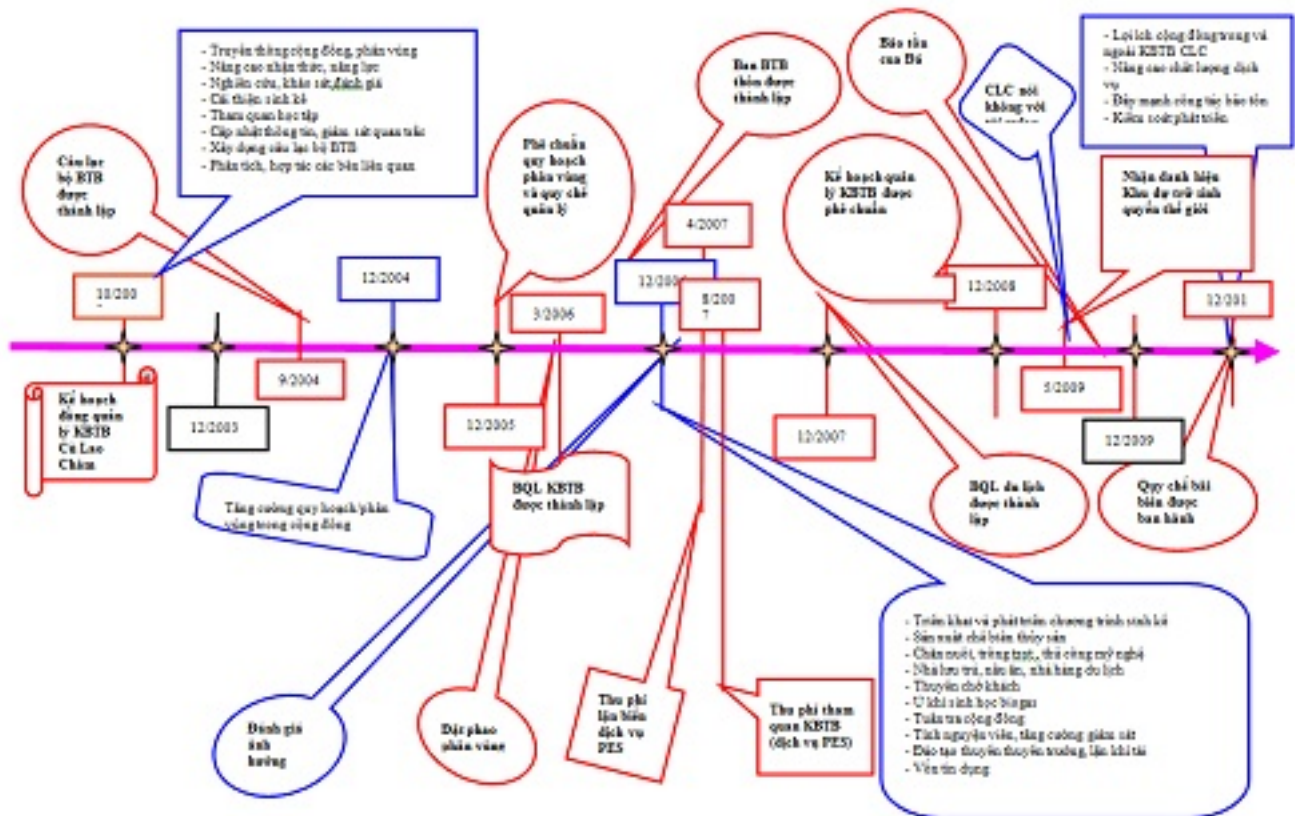

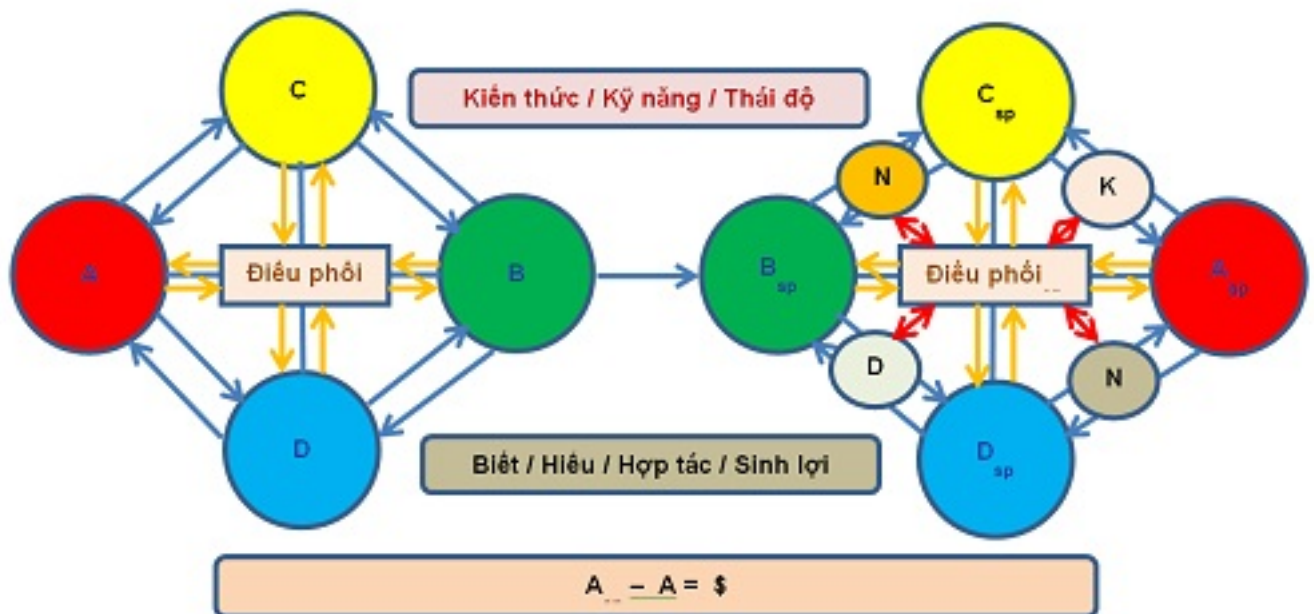
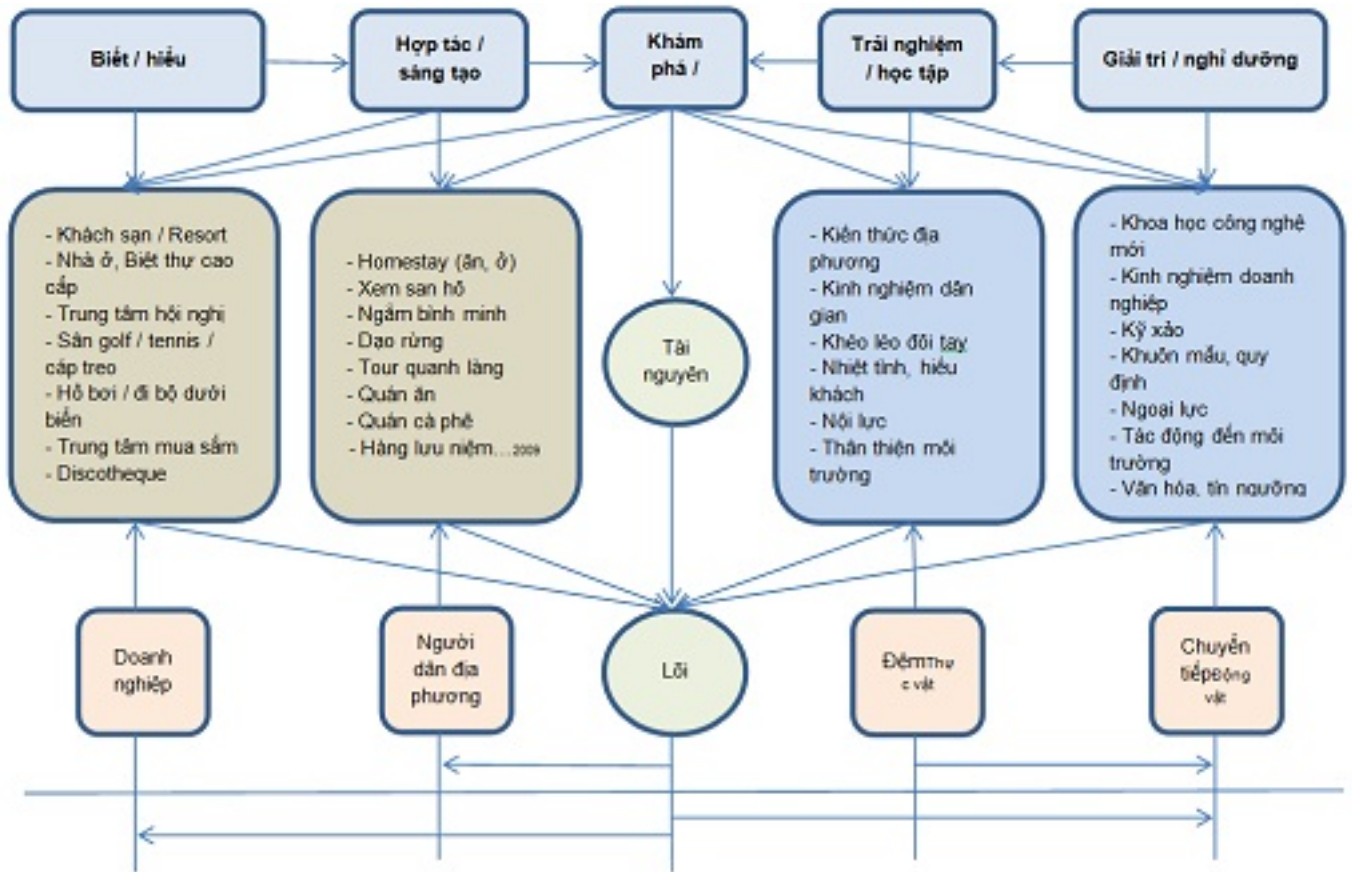
Hình 2: Mô hình phân tích hệ thống trong quản lý bền vững và sinh quyển tại Hội An. Tiếp
 cận ABCD/DPSIR được lồng ghép hỗ trợ cho công tác xây dựng kế hoạch.

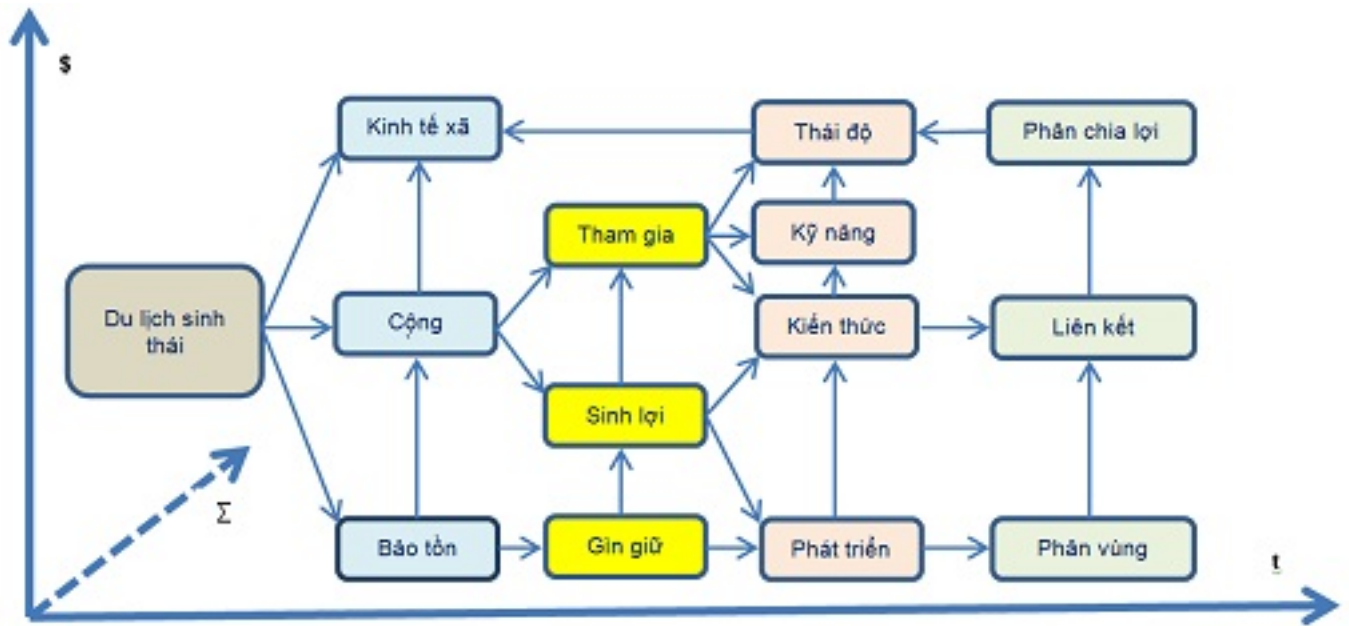
**2) Một khung để ưu tiên các xây dựng như mô hình bền vững hoạt động để ưu tiên các vấn đề
 hành. Đồng thời qua khung để ưu tiên, nhận thức và năng lực của đội ngũ để ưu tiên các**

xác định, định mức báo chí t... ng và n hành và tiêu chuẩn hóa chi t... ng của s... tham gia, gia tăng s... đ... ng thu... n trong c... ng đ... ng và xã h... i.

Kết quả nghiên cứu và quản lý ở Cù Lao Chàm cho thấy hoạt động đi u ph... i báo tử n bị n không chỉ đòi hỏi năng lực hi... u biết và các mô hình phát triển bền vững liên quan tới th... ng ngu... n đ... n bị n kh... i mà còn cần năng làm việc và c... ng đ... ng cũng như trong nghiên cứu thực địa, trong phòng thí nghiệm và các báo tử n tàng. Các biết cần làm tốt trong quá trình phân tích, xây dựng chính sách, hỗ trợ và n cho c... ng đ... ng xây dựng chính sách phát triển bền vững và kinh tế - xã hội địa phương. Mục đích hoạt động du lịch bền vững của cộng đồng dân cư là cung cấp sản phẩm du lịch và thu lợi nhuận và mục đích này phù hợp với mục tiêu chung của đất nước góp phần thúc đẩy phát triển du lịch, kinh tế - xã hội của địa phương, quốc gia một cách bền vững, lấy con người làm trung tâm và phát triển con người (Bùi Đức Hùng, 2012). Với quan lý tài nguyên thiên nhiên, tài nguyên văn hoá và tài nguyên con người góp phần phát triển sinh kế, thu nhập cho người dân địa phương Hội An (Trần Thị Thu và cộng sự, 2014). Tôn trọng, nâng niu, có kế hoạch phát huy trong quá trình báo tử n nh... ng giá trị văn hoá vật thể và phi vật thể làm nên tiếng trong hình thành nhân cách của dân, của người lao động, đạo đức và văn hoá trong kinh doanh của doanh nhân du lịch (Bùi Đức Hùng, 2016). Tiếp hợp, liên kết các nhóm yếu tố hoạt động của báo tử n trong khu báo tử n bị n Cù Lao Chàm được thể hiện ở Hình 3. Các hoạt động đi u ph... i trong quá trình báo tử n tại Cù Lao Chàm phần lớn tập trung vào hỗ trợ giới thiệu kiến thức, sự đóng góp kiến thức thông qua năng lực và thể hiện hành động. Vì vậy hoạt động giáo dục, truyền thông báo tử n tài nguyên môi trường là nhiệm vụ hàng đầu của báo tử n, bên cạnh đó là hoạt động nghiên cứu khoa học nhằm xây dựng kiến thức, hi... u biết và thông tin về ngu... n lực tài nguyên thiên nhiên, môi trường cũng như văn hóa xã hội trong và xung quanh khu báo tử n. Ngoài ra, hoạt động xây dựng và phát triển sinh kế phù hợp với báo tử n cũng được thực hiện nhằm tạo đi u kiện cho người dân địa phương có thể tham gia thể hiện hành động báo tử n và kinh tế xã hội đi kèm. Hoạt động với sự tham gia đầy đủ các bên liên quan và người dân địa phương nhằm xây dựng công cụ quản lý như kế hoạch quản lý khu báo tử n, quy chế quản lý khu báo tử n, kế hoạch và quy chế quản lý chuyên đề về hệ sinh thái vùng của sông ven biển.

... ..